

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

Sectio Secvnda. Impugnat tum nostram, tum doctrinam P. Thyrsi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

non autem sola moraliter certa; quia omnis probabilis solvit probabiliter rationes oppositas.

N. 30. Infer. 2. contra eundem disp. 3. part. 4. n. 107. nullam esse rationem contra ulum probabilioris; quia iudicium probabilius de non lege non stat cum probabili de lege; nam implicat probabilitas simultatis utriusque iudicii, ut saepe dixi.

SECTION II.

Impugnatur nostram, tum doctrinam

P. Thyrsi.

S. I.

Quid dicat de duplici nostra Confessoris, & Obedientis paritate?

SUMMARY.

Aut poenitentem sequi sibi moraliter certam, n. 31.

Non est questio, an sit certa poenitenti sua opinio, sed qualiter absolvens absolvat, ibid.

Paritas quam invicta, ibid.

Succumbit paritati obedientis, & valde laxas docet circa obedientiam opiniones, n. 32. & sequi.

Ruit omnis obedientia penes Certitudinistas, & Probabilioristas, n. 34. ad 38.

Quam commendabilis Probabilissimus, n. 39.

N. 31. **A** It disp. 3. part. 4. n. 38. quod paritas absolventis poenitentem stantem pro opposita, sit infirma, quia poenitens sequitur sibi moraliter certam.

Sed contra; quia hic non est sermo de opinione poenitentis, an sit illi moraliter certa, sed qualiter absolvens absolvat; adeoque reddit argumentum maiori cum energia contra Fogarinum, quomodo Confessor iudicans opinionem poenitentis certo improbabilem possit licite absolvere; etenim certum de falsitate opinionis poenitentis iudicium facit, ne licite absolvat, & ne tormare possit reflexum de probabilitate opinionis poenitentis iudicium, nam Confessor dirigi non potest ad absolvendum, nisi a conscientia sibi moraliter certa: ut enim poenitens iuxta Fogarinum n. 39. sequi non potest nisi opinionem sibi certo moraliter veram; ita nec absolvens sequi poterit nisi sibi certo moraliter veram: sed implicat, ut absolvens apud se iudicans opinionem poenitentis certo moraliter falsam, iudicet veram; ergo nec Confessor poterit licite absolvere, nec poenitens licite petere a tali Confessore absolvi; adeoque nemo Probabilista, aut Probabiliorista a Cer-

tudinista, nemo Scotista à Thomista licite absolvetur.

Paritati obedientis contra propriam opinionem omnino succumbit, quia plura tradit nec T.T. nec Superioribus placitura; etsi enim verum dicat n. 50. subditum putantem id, quod praecipitur, esse invincibiliter malum, non teneri obedire; ex hac doctrina vera sequitur, datà Fogarini doctrinā, quod numquam tenebitur parere; nam subditus non tenetur, quoties iudicat invincibiliter malum id, quod praecipitur: sed quoties subditus habet iudicium moraliter certum quod res praecepta sit mala, invincibiliter iudicat esse malam: ergo quoties subditus est in opinione contraria, nec potest, nec tenetur obedire.

Ait 2. n. 51. & 52. quod nisi Superior affert rationes, ob quas subditus possit suam opinionem deponere, subditus eam deponere non teneatur: si enim, inquit, solum Superioris praeceptum satis esset, ut subditus iudiciū invincibiliter erroneum deponeret, satis etiam esset ut deponeret verum, quia iudicium erroneum in re morali in ordine ad operandum aequivaleret vero. Sed contra; quia fateor Superioris praeceptum satis non esse, ut subditus suam opinionem deponat; simul tamen fateor quod obedire teneatur: ex hoc autem utroque, quod obedire sit necessarium; & quod deponere propriam opinionem non sit necessarium, quin saepe impossibile, clarè inferitur, quod liceat subdito operari, vel ex solo iudicio reflexo de minori probabilitate opinionis Superioris, vel ex iudicio directo sibi minus probabili de honestate operis praecepti, omisso proprio. Cum autem Fogarinus, quin nullus Probabiliorista hanc componere possit cum sententia obligante ad probabilius, aut ad moraliter certum, cum his enim iudicijs proprijs subditus obedire nequit: rursus nequit assumere directum sibi minus probabile, conforme iudicio Superioris, aut sub solo reflexo de probabilitate iudicio operari; hinc vel ruit obedientia, vel eorum sententia.

Amabo ut Lector perpendat quo sententia apparenter religiosa de licito usu solius probabilioris, vel moraliter certae conducat. Sanè si tam subditus, quam Superior sit Probabiliorista, aut Certitudinista, ruit obedientia, subditus enim operari nequit nisi sub iudicio sibi moraliter certo; & Superior jubere nequit nisi sibi moraliter certum; ergo si sint in opposita opinione, nec Superior precipere, nec subditus obedire nequit; immò uterque peccabit, ille iubendo, hic parendo: nisi subditus proprium iudicium deponat, aliud.

aliudque sibi moraliter certum formet de honestate rei præceptæ; hoc autem non potest, quia suum iudicium de inhonestate est sibi moraliter certum, & contra iudicium de honestate rei præceptæ est sibi certo falsum; ergo hoc formare non potest.

N. Ait 3. n. 53. Scoti doctrinam, quod nullus subditus iudicare debeat falsam sui Prælati opinionem valere tantum, si Superior sit integræ fidei, & doctrinæ: & n. 54. negat, quod ignorantia circa rem præceptam fiat in subdito invincibilis per hoc, quod subditus teneatur credere Prælato in omni, quod non est certo peccatum: & n. 55. asserit peccare subditum (tantum abest quod teneatur) parendo Superiori indocto, aut probabiliter tantum iudicanti, quod res iusta non sit contra legem Dei; & citat Adrian. & P. Vafq. 1. 2. disp. 62. cap. 6. n. 31.

N. Laudo in Fogarino Logicam, quia omnes dictæ illationes necessario sequuntur ex ejus sententiâ, quod nemo licite operetur nisi sub iudicio moraliter certo de honestate materiali: non laudo Ethicam, quia dictæ illationes evertunt obedientiam, quæ illa servari nequit, nisi vel liceat minus probabilis, vel latus sit reflexum de certâ oppositæ opinionis iudicium. Porro obediens parendo non peccat, quia retento, aut omisso iudicio proprio, & formato reflexo, assumit principium, quod parendum sit in omni, quod non est certo peccatum; sed res præcepta non est talis, immo est certo probabiliter honesta; ergo.

N. Dices ex Fogar. n. 57. & 58. quod si iuramentum, & votum in dubio de mortali non obligant, multo minus obedientiæ votum; licet enim subditus voverit parere, non tamen in illis, quæ iudicat rationabiliter illicita, maxime cum falsum sit, inquit, quod Superioris præceptum tollat à subdito dubitationem, & probabilitatem; immo n. 64. negat, quod res probabiliter honesta fiat per Superioris præceptum certo honesta, atque adeo quod subditus teneatur parere; & asserit subditum per votum non se subdere obedire in illis, quæ, secluso Superioris præcepto, iudicat mala.

N. En iterum optima Logica, & non bona Ethica. Sanè consultius est negare necessitatem iudicii moraliter certi de honestate, ut homo honestè operetur, quam concedere allegatas doctrinas, quæ omnem erga Prælatos, Principes, & parentes, obedientiam evertunt. Fateor quod votum, & iuramentum tunc non obligent, immo nec obligant, ut dubium deponatur; e contra Superioris præceptum obligat me, ut paream in omni,

quod non est certo peccatum: cum autem, juxta Fogarinum, opinio sit subdito moraliter certa, nec eam debeat deponere, consequenter nemo obedire poterit. Falsum autem est, quod subditus unice voveat obedire in his, quæ præscindendo à Superioris præcepto sunt juxta suam conscientiam licita; hoc enim pacto numquam parere poterit, quoties Superior præcipit oppositum ejus quod iudicat. Falsum quoque quod Superioris præceptum non tollat dubium, & probabilitatem; sepe enim utramque tollit, cum plura, quia præcepta, fiant de licitis illicita; immo et si præceptum probabilitatem non tollat ab opinione subditi, adhuc parere tenetur, ob legem reflexam parendi in omni, quod non est certo peccatum.

Hinc patet quàm commendabilis sit nostra doctrina de licito usu minus probabilis, & de sufficienti iudicii reflexi de certâ honestatis rei præceptæ probabilitate, quæ viget obedientia; & quàm opposita obedientiæ opinio Certitudinistarum, & Probabilioristarum. Perpendat modo Lector laxas illationes obedientiam evertentes, quæ ex hac maiori apparenter religiosâ (Nemo operari potest nisi sub moraliter certo, aut probabiliori de honestate iudicio) sequuntur, e contra quàm favorabiles obedientiæ iustificationes ex sententiâ deobligante à iudicio probabiliori, aut moraliter certo. Sæpe dixi, nec umquâ fatis dicturus sum, quod questio generalis de licito usu, aut solius moraliter certe, aut etiam probabilioris, aut minus probabilis, sit proflus inutilis in ordine ad mores; cum sive negato, sive affirmato, hoc, aut illo, eadem ornantur laxitates; sed totus labor debet esse in minori, seu in opinione particulari, an hæc, aut illa sit certo probabilis, vel moraliter certa; cum tæpe quæ asseritur moraliter certa, non sit probabilis, ut constat ex allegatis à Fogarino, qui dum obligat semper ad moraliter certam, si sit minus tuta, evertit obedientiam.

§. II.

Rationes Fogarini contra P. D. Thomam, 57. quæ contradiçiones, & inconsequentia.

SUMMARIUM.

Non aliis utitur rationibus, quàm illis, quibus Probabiliorista & Probabilista impugnant, n.

40. Malo esse Certitudinista, quàm Probabiliorista, ibid.

Probabiliorista confundunt probabilitatem cum morali certitudine; non ita Certitudinista, ibid.

Probabiliora motiva unice movent ad formidinem de inhonestate materiali, n. 43.

Si securitas a peccato est potius regula, quam veritas, sequenda semper erit tutior, etsi non probabilis: si veritas, nulla tutior minus probabilis, imo moraliter certa, nisi sit evidens, licebit, ibid.

An error materialis sit peior peccato materiali; & formalis formali? Ibid.

Fogarinus inconsequentia à n. 44. ad 64.

An solutio rationum oppositarum faciat opinionem moraliter certam? n. 44.

Ad peccatum non satis malitia apprehensio; sed necessarium, ne adsit certum de non peccato iudicium, n. 46.

Negat peccare, qui opinatur minus piam stantem pro labe Deipare, etsi ea sit illi tantum probabilis, n. 47. 48.

Impugno, n. 49.

Ex hoc ipso sequitur, quod possumus certi esse si de Divinâ de formali honestate cultus, quin eadem fide certi sumus de hoc objecto, Deipara est sine labe concepta, n. 50.

N. 40. Fogar. P. Thyrs. **R**ationes, quas Fogarinus disp. 3. part. 6. trahit contra P. Thyrsi. tuentem licitum sequi minus tutam notabiliter probabilior, alia non sunt, quam quas P. Thyrsus, & Probabiliorista contra Probabilitas multiplicat, nempe quod sequens probabilior de peccato non ignoret invincibiliter malitiam: quod non possit certo prudenter iudicare opus non esse contra legem: quod legem contemnat: quod nemo possit edere cibum probabilius tantum non veneniferum: quod habet periculum. omittendo tutiorem: Porro has rationes, ut contra nos militant, satis dilui, & ostendi hoc ipsum, quod modo Fogarinus; nempe quod siquid valent, probant illicitum usum etiam probabilioris. Dixi sæpe, quod malo potius esse Certitudinista, quam Probabiliorista; quia isti clare confundunt minus probabile cum non probabili, & tam infirmis agunt contra Probabilitas rationibus, ut eadem probent non esse licitum sequi probabilior. Sed hæc pretereo.

N. 41. Fogar. P. Thyrs. **P**retereo quoque solutiones, quas dat argumentis P. D. Thyrsi; quia si Fogarinus, & Moderni Probabilioristæ convenirent in definitione opinionis moraliter certæ, ut mutuo distinctæ à notabiliter probabiliori, quod ea omnem, non autem hæc, gravem ab opposito probabilitatem excludat, summa foret inter eos uniformitas; quod sola moraliter certa ex minus tutis liceat, utrique enim in hoc convenirent, quod tunc tantum minus tutæ liceat, cum tutior non est

probabilis: ergo nulla impugnatio, vel Certitudinistarum contra Probabilioristas, vel horum contra illos esse posset, nisi sui ad se. Quia tamen non conveniunt, sed dissentiunt, quod Fogarinus opinionem, quæ tollit omnem gravem ab opposita probabilitatem, vocat moraliter certam; at P. Thyrsus vocat probabilior; ideo se impugnant. In hac autem vocum dissensione magis placet Fogarinus, quia distinguit, quam Probabilioristæ Moderni, qui probabilius confundunt cum moraliter certo.

Deinde quia solutiones, quas Fogarinus N. 42. dat argumentis P. Thyrsi, nos offendere possunt, ideo currenti calamo eas solvo. Quare etsi verum sit, quod probabilius iudicans non iudicet sine formidine; (ut rectè Fogarinus contra P. Thyrsi) attamen ut quis honestè formaliter operetur, necesse non est, ut sine formidine honestatis materialis, & logicæ falsitatis iudicet. Similiter ad dictamen prudens non est necesse iudicium directum subjectivè probabile satis reflexum de objectivè probabilitate.

Hinc nego 1. quod probabilitas opposita N. 43. inducat gravem de formali honestate actus formidinem, sed tantum de materiali. Secundo nego, quod habens motiva graviora, quod res sit sua, non possit eam licite tenere, præcipue cum per Fogarinum, & nos Iudex teneatur ad probabilior: ergo si Iudex licite eam sequitur, cur non Theologus? Tertiò, nego regulam de verosimiliori valere tantum pro foro externo. Quarto nego, quod regula operandi sit potius securitas à peccato, quam veritas; si enim ita esset, amplectenda esset tutior vix probabilis præ minus tutâ moraliter certâ: imò ipsa securitas à peccato oritur à veritate. Quinto nego, quod malitia materialis præ falsitate materiali; & malitia formalis præ errore formali, seu ut cognito, ut tali, sint vitanda, nam error materialis peior est peccato materiali; & error formalis peior peccato formali, ut patet; quia quod inficit nobiliorem potentiam est peius malum: sed error inficit intellectum; peccatum voluntatem: ergo error materialis præ peccato materiali, & formalis præ peccato formali vitandus est; & ideo Atheismus, Infidelitas, Hæresis, quæ sunt errores intellectus, peiores sunt furto, homicidio, &c. ergo inter tutiorem minus probabilem, & probabilior minus tutam deferenda potius esset tutior minus probabilis; quia licet sit magis remota à peccato materiali, videtur tamen proximior errori materiali, quam probabilior minus tuta, quæ est minus remota à peccato materiali, & magis prout

Alex.
VIII.
Fogar.

prout apparet, est remota à falsitate materia-
li. Sexto, nego quòd ut minùs tuta liceat,
debeat tutior non esse probabilis, quin ex
Alex. VIII. approbante usum probabilissi-
mæ inferitur oppositum; si enim licet sequi
illam, licet opinio, quæ non tollit omnem ab-
oppositâ probabilitatem: ergo licet probabi-
lior. Demum si probabiliori unitur certitu-
do de non peccato, ut patet in Iudice, qui se-
quendo probabiliorē est, juxta Fogarin.
certus de non peccato, eo ipso ea certitudo
cuique probabilis uniatur.

N.
44.
Fogar.

Præter opiniones de obedientiâ à me re-
jectas ut vix probabiles, quas tamen Foga-
rinus ut moraliter certas docuit, ad manus
habeo multiplicem ejus inconsequentiam.
Prima est *disp. 3. part. 1. a. n. 29.* ubi contra
P. Thyri. negat, quòd motivum probabile,
stante probabiliori, contemni possit ut de-
bile; & tamen *disp. 3. part. 2. n. 93.* postquam
dixit, quòd modus assequendi certitudinem
sit solvere rationes oppositas, ait authorita-
tem oppositam sperni posse ut levem. Ecce,
ut se habet ratio ad rationem, ita autoritas
ad autoritatem: sed minor ratio nequit sper-
ni ut levis, stante maiori, ut docet: er-
go nec minor autoritas, stante maiori, sper-
ni poterit ut levis. Dein quòd solutio ratio-
num sit regula perveniendi ad certitudinem,
est falsum; nam ea regula, nec est univer-
salis, quia plerique sunt idiotæ; nec subsi-
stet, quia, ut docet Fogarinus, quoties
minùs probabile, stante opposito probabi-
liori, manet probabile, tunc rationes pro-
babilius tantum, non autem certò solvan-
tur.

N.
45.
Fogar.

Secunda est ex *disp. 3. part. 3. a. n. 19.* ubi
hanc nostram minorem, *Licet sequi minùs
probabilem, omisâ probabiliori,* negat esse ver-
ram, quia est controversa, & quia nemo
Probabilista est certus, quòd nemo Anti-
Probabilistarum nostra argumenta non tol-
verit. Ecce si nostra sententia reflexa ob di-
ctas rationes non est moraliter certa, quomo-
do suam sententiam reflexam, quòd minùs
tuta non liceat, nisi sit moraliter certa; im-
mò quomodo omnis ejus opinio directa cir-
ca materias particulares erit illi moraliter
certa, cum omnis sit controversa, & timere
prudenter possit, ne aliquis Probabilista ejus
rationes solverit?

N.
46.
Fogar.

Tertia ex *l. c. n. 111.* ubi ait, quòd ad pee-
candum satis sit apprehensio malitiæ, ad non
peccandum autem, ait *n. 112.* necessarium
est certum de non peccato iudicium. En chi-
mæra, quòd quis simul peccabit, quia cum
eo iudicio certo stare potest apprehensio
peccati; & non peccabit, quia sequitur cer-

tum de non peccato dictamen. Eadem chi-
mæra sequitur in usu probabilissimæ; nam
hanc sequens peccabit, quia cum ea stare po-
test imprudens peccati iudicium, & appre-
hensio: & non peccabit, quia ex Alex. VIII.
ea licet: ergo ad peccatum non satis est ap-
prehensio malitiæ, sed necesse quoque est,
ne adsit certo prudens de non peccato iudi-
cium; quod si adsit, nemo peccabit.

Quarta est ex *l. c. n. 7.* ubi negat, quòd iudi-
cium moraliter certum, nisi sit logicè ve-
rum, sit prudens; cum tamen sæpe docet
esse prudens, dummodo sit practicè verum,
seu conforme objecto, ut apprehenditur.
Ecce 1. quòd affirmat, & negat veritatem
logicam esse de essentia prudentiæ: 2. quòd
omnis ab illo credita ut certo logicè vera, si
in re talis non sit, non erit prudens, adeo-
que sola veritas logica erit morum regula: 3.
quòd modus opinandi, & operandi pruden-
ter in puram casualitatem veri reducitur, ita
ut, qui logicè verum ex levi ratione docuit,
prudenter opinabitur; e contra imprudenter,
qui logicè falsum ex gravissimâ ratione.

Quinta ex *disp. 3. part. 1. a. n. 16.* ubi do-
cet, non peccare, qui sentit Deiparam in pec-
cato conceptam, etsi tale iudicium sit ei tan-
tùm probabile; & cognoscat valde urgentia
motiva stare propriâ sententiâ. Ratio est:
quia Papa in Bullâ talem actum expressè
permittit; & quia putat se satis solvere ar-
gumenta opposita, & ideo est moraliter cer-
tus, tum de honestate sui actus, tum de ho-
nestate objecti, in quod actus tendit.

Obstupui ad hæc 1. quia si iudicium de N.
labe Deiparæ est ei tantùm probabile, quò-
modo dicit illud esse moraliter certum de
honestate ejus actus? si verò est moraliter
certus de illâ, quomodo dicit illud iudi-
cium esse tantùm probabile? Secundo, si
concedit hanc propositionem, (Non peccat,
qui probabile tantùm format iudicium de
labe Deiparæ, etsi pro non labe videat stare
motiva valde urgentia, eaque satis solvat)
quomodo negabit licitum opinari minùs
probabile, stante probabiliori, dummodo
hujus rationes satis, seu probabiliter solvat?
Tertio, si non peccat iudicans probabiliter
Deiparam in labe conceptam, eo quia nulli
certo, ne quidem probabiliter contradicit,
& Papa non vetat, & putat se satis solvere
argumenta opposita: eo ipso Fogarinus ju-
dicat, quòd quidquid non est certo verum,
& rationes stantes pro prohibitione sunt sa-
tis solutæ, sit licitum. Si autem ita est, ruit
ejus doctrina, & ratio; quòd sequens ma-
nùs probabilem, immò probabiliorē, pee-
cet, quia formare potest iudicium opposi-
tum.

tum, & quòd satis ad peccatum malitiæ apprehensio.

N. 50. Fogar. Omitto plura. Dixi enim, quòd iudicans Deiparam in labe conceptam, hoc nequeat, nisi valde imprudenter, iudicare, cum ex Ecclesiæ, & ferè omnium consensu pia sententia sit saltem moraliter certa. Idem Fogar. l.c.n. 19. & 20. fatetur Papam ex certis principiis processisse ad formandam Bullam de colendâ Deiparâ sine labe conceptâ; etsi Spiritus S. nondum inspirarit Papæ, ut ferret edictum de iudicando internè, Deiparam sine labe conceptam. At si hoc ita est, ut reverrà est, peto à Fogarino, quomodo cum infallibili Papæ iudicio de honorandâ Deiparâ sine labe, stet probabilitas sententiæ oppositæ? Rursus quomodo Papa ut fide Divinâ certum definiat, quòd cultus Deiparæ sine labe conceptæ sit formaliter honestus, quamvis non sit fide Divinâ certum Deiparam fuisse sine labe conceptam? Sanè ex hoc ipso evidens fit, quòd possumus esse certi moraliter de formali honestate actus, quamvis de materiali honestate actus, & objecti non sumus moraliter certi; sicut de fide est, quòd cultus Deiparæ sine labe conceptæ sit formaliter honestus, etsi non sit de fide, quòd Deipara sit sine labe concepta.

S. III.

Alia.

SUMMARIUM.

- Ait se non obligare ad tutiorem, nisi cum opposita non est tuta. Contradictio, n. 51.*
- Fogarini praxis ejus doctrina opposita, n. 52.*
- Ait nostram sententiam non fuisse ab Antiquis agitatam, n. 53.*
- Ait tunc tantum licere minus tutam, cum tutioris fundamenta solvantur, n. 54. 55.*
- Inter moraliter certas, admittit certitudine triviali Certitudinistarum, tot sunt vera, quot falsa, n. 56.*
- Tutior est magis proxima errori; Probabilior, peccato, ibid.*
- Si peccatum materiale pre errore materiali vitandum, nulla minus tuta, etsi moraliter certa, licebit. Si error magis, quam peccatum, nulla tutior minus probabilis licebit, n. 57. ad 62.*
- Ait neminem teneri investigare probabilior, n. 57.*
- Ait Deum iubere, ut sequamur moraliter certam de honestate actus, non de veritate objecti. Contradictio, n. 58.*
- Ait non licere sequi opinionem minus tutam D. Thomæ, Scoti contradicente, n. 59.*

Alia ejus contradictoria, n. 60.

Totus Fogarini scopus est, quòd sola opinio, quæ omnem Dei offensam vitat, sit sequenda, n. 61. 62.

Si ita est, sola evidenter vera licebit, n. 62.

Sequens tutiorem magis est certus de non peccato, quam de veritate: sequens probabilior, magis de veritate, quam non peccato, n. 63.

Sexta ex l.c.n. 74. ubi ait, se non obligare N. 51. semper ad probabilior, imò nec ad tutiorem comparative, seu quando utraque est tuta, sed adversative, seu quando opposita non est tuta. Si ita est; ergo nil docet, quàm quod Probabilitatæ, & Probabilioritatæ, utrique enim negant obligationem inter magis, & minus tutas eligendi tutiorem; cur ergo eos impugnat? Dem sibi contradicit, nam l.c.n. 27. & 29. ait Scripturâ obligare ad tutiorem, & dari legem vetantem ulum minus tutam: & n. 112. ait, quòd si detur strictissima opinio favens legi, & sit probabilis, etsi opposita foret mihi probabilior, teneri me illam sequi, nisi ejus rationes solverim: & n. 128. ait, quòd in pertinentibus ad animæ salutem, si de præcepto dubitetur, detur lex obligans ad tutiorem. Vel ergo Scriptura obligat ad tutiorem comparative; tunc autem negare non potest, ut negat n. 74. nos obligari ad comparative tutiorem; vel ad tutiorem adversative, seu unice tutam; hoc autem omnes docent; ergo frustra impugnat. Idem dico de lege vetante minus tutam: vel hæc stat adversative, seu pro non tutâ; hoc autem omnes docent: vel comparative; ergo tenemur sequi tutiorem comparative; ejus oppositum affirmaverat n. 74.

En autem praxis ex diametro opposita suæ N. 52. doctrinæ, nam l.c. n. 73. negat, quòd homo post mortale teneatur statim conteri; negat fatendas circumstantias purè aggravantes; negat nos teneri singulis festis dolere de peccatis, quia, inquit, non datur præceptum obligans ad illa. En 1. praxis opposita doctrinæ; nam opiniones affirmantes sunt tutiores de præcepto dubio: ergo si datur lex vetans minus tutas, cur eas sequitur, nam oppositæ stant pro lege? En 2. tota ratio, cur neget nos ad illa obligari, est, quia non datur præceptum; nam n. 77. ex Scoto in 4. dist. 17. qu. 1. & ex S. Thom. in 4. dist. 17. dicente, Religiosum solum ad præcepta communia, & ad ea, quæ certò (nota, tò certò) se adstringit. En, inquam, quòd Fogarinus hæc ratione negativâ ductus, quòd non detur præceptum, negat Religiosum, ut D. Bonavent. n. 52.

navent. docēbat, debere post mortale statim cōteri, aut confiteri: ergo ex D. Thom. ex eo quod non detur *certum* præceptum, non teneor ad illud. Demum quæro, an opinio de fatendis circumstantiis sit ei improbabilis? Si affirmat, vix credam, cum ea sit ferē omnium Thomistarum, & iterum repetam certitudinem moralem opinionis negantis esse arbitrariam. Si negat; ergo erit ei probabilis; ergo cum tutior sit, cur eam non sequitur?

N. Septima ex *l.c. n. 134.* ubi negat nostram
53. sententiam ante Janſenium floruisse, cum ab Antiquis in sensu, quo nunc agitur, discussa non fuerit. Si ita est, ergo sibi contradicit, dum suam vocat antiquissimam, adeoque eam supponit ab Antiquis examinatam.

N. Octava est, quod nostra sententia *probabiliter* adversetur Scripturæ. Si ita est, cur *n. 27.* dixit Scripturam obligare ad tutiorem? nam vel hoc docet, ut moraliter certum; tunc autem nostra *certō* opponitur Scripturæ: vel non? tunc autem suam sequi nequit, quia juxta illum nulla, nisi sit moraliter certa, est sequenda; sed sua non est ex Scripturā illi moraliter certa; ergo ea ex Scripturā sequenda non est.

N. Mirum autem est, quod postquam hic *n. 155.* & alibi sæpe docuerit, tunc tantum licere minus tutam, cum rationes tutoris certō solvantur, subdat nullum Probabilitatem esse posse rationabiliter certum de licito ulu minus tutæ minus probabilis. En mirabilis trasonismus, velle, quod quilibet ejus particularis opinio, etsi minus tuta, sit sibi moraliter certa, quamvis vix aliqua sit, quæ tonitatur fundamentis, quot nostra reflexa; & simul negare nostram reflexam nobis ne quidem esse *posse* moraliter certam. Horreo fictarum moralium certitudinum in omni incertā inter T.T. materiā quantitatem, quæ eō tandem tendit, ut quilibet Papa, qui in materiā dispensationis, vōti, impedimenti oppositum aliis fecutus est; & quilibet Ecclesiæ Doctor, qui alteri in re incertā se opposuit, temper apud te judicaverit oppositos DD. certō errasse, imprudenter se gessisse, & ne quidem probabiliter docuisse, etsi illis ea nec falsa, nec imprudentia viderentur.

N. Nona est ex *num. 101. 102. 103.* ubi ait,
56. quod si opinio non stet pro lege, nulla etsi probabilior eligi possit, sed sola moraliter certa. Si ita est, cur *disp. 3. part. 4. n. 74.* negat se obligare semper ad comparative tutiorem inter probabiles, cum hic absolutē doceat, quod sola stans pro lege sequenda sit, nisi stans pro non lege sit moraliter certa? Rursus cur falsitati putat certō veritati dat pru-

dentiam, eam autem negat maiori probabilitati putat probabilius veritati? Sane non minus inter moraliter certas tot sunt veræ, quot falsæ, quam inter probabiles; ergo si illis inest prudentia, etiam istis. Demum cur obligat omittere minus tutam probabiliorem, & sequi tutiorem minus probabilem? etsi enim eam sequendo sim liber a peccato contra legem, quia ea stat pro lege; atamen ea tutior, ut est minus probabilis, videtur magis proxima errori, & sic eam sequendo operabor contra veritatem; ergo si, ne voluntate peccem, obligat ad tutiorem minus probabilem; obligabo ego, ne intellectu peccem, si argumentum tenet ad probabiliorem minus tutam.

Decima est ex *disp. 3. part. 5. n. 40.* ubi negat sequi ex ejus sententiā, Deum jubere *im-* 57. possibilia, quia nemo tenetur investigare probabiliorem, sed satis ut inter probabiles sequatur tutiorem. Sed contra; quia absurdum, quod Deus juberet impossibile, sequitur non tantum ex obligatione investigandi probabiliorem, sed multo magis ex obligatione sequendi semper, vel tutiorem inter probabiles, vel investigandi temper moraliter certam, ut minus tuta liceat.

Subdit *l.c. n. 51.* Deum præcipere ut se-N. quamur semper moraliter certam de honestate actus, non autem de veritate objecti in 58. se. Si ita est, cur *part. 6. num. 2.* hoc negat, dicens, quod nemo possit esse certus de honestate formali sui actus, quin certus sit de honestate objecti ejusdem actus? Hoc enim illi opponitur. Cur communem Probabilitatrum doctrinam, quæ certitudinem de formali honestate actus dividit à certitudine de honestate materiali objecti, & actus, alibi impugnat, cum tandem huic plenas manus det? Si ergo modō concedit, quod quis possit esse certus de formali honestate actus, quin sit certus de materiali objecti, & actus, eo ipso concedit quantum volumus; ergo sine jure nos impugnat, docendo, quod certitudo de honestate formali actus nitatur certitudini de materiali honestate objecti: si ne jure, quod actus specificetur ab objecto ut est in re: sine jure, quod, ut honeste operetur, necessarium sit judicium moraliter certum de honestate objecti. Vel enim loquitur de objecto ut est in re, tunc autem *n. 51.* sibi contradicit; vel de objecto ut est in mente? & tunc sibi iterum contradicit, quia negat, judicium Jacobi, certō moraliter putantis Liam esse Rachelem, fuisse prudens, quia fuit logicē falsum. Demum nulla minus tuta, etsi moraliter certa, licetbit, sed sola tutior, aut minus tuta evidenter certa. Ecce

nim sola tutior est evidenter certa de non peccato; nulla autem minus tuta; etsi moraliter certa; est evidenter certa de non peccato: ergo nulla minus tuta; etsi moraliter certa; quia potest esse logicè falsa; licebit.

N. 59. *Fogar.* *P. Moy.* Ait n. 67. contra P. Moyam, non esse horrendum amanti Deum corollarium, quod Scoto contradicente sequi non liceat opinionem Divi Thom. minus tutam; & num. 92. ait de se, quod sine formidine morali gravi actuali aliqua Divo Thom. opposita defenderit. Quare mens Divi Thom. & Scoti fuit, ne ullus eorum opiniones sequatur, nisi eo modo, quo illi, solvendo prius rationes oppositas. Sed eni sollemniter pro praxi chimæra, velle, ne quis Scotum sequatur, nisi sit Scoto æqualis solvendo Divi Thom. rationes; immo velle, ut quis sit doctior Divo Thom. vincendo ejus rationes, & quidem ita ut omnem ab illis tollat probabilitatem, quod certe injuriosum est, tum D. Thom. tum Scoto; uterque enim oppositas rationes putat probabiles. Laudarem magis Fogarinum mentaliter formidantem, dum oppositas D. Thom. opiniones securus est, quam affectivè intrepidum. Si enim per illum apprehensio peccati satis est ad peccandum, quomodo sequendo opinionem Divo Thom. oppositam apprehensione aliqua tactus non est? Ergo ut peccaret, necesse non erat, ut gravi morali actuali formidine tangeretur; vel si hæc ad peccatum temper est necessaria, sibi contradicit, dum alibi docet, satis esse apprehensionem.

N. 60. *Fogar.* Abstineo ab aliis contradictionibus. Talis est *disp. 3. part. 1.* quod licitum sit operari sub solo judicio reflexo certo de non peccato, ut accidit in eo, qui tutiorem minus probabilem sequitur; & tamen *part. 3. n. 6. & part. 5. n. 73.* negat satis esse reflexum de certa probabilitate, etsi sit prudens. Talis *part. 2. n. 49.* quod restituere, cum stet pro lege, non sit tutius quam non restituere. Talis *part. 6. n. 17. 18.* ubi negat, quod si tenemur temper ad tutiorem, nisi minus tuta sit moraliter certa, tenebimur semper ad strictiorem; quia, inquit, non constat saltem omnibus probabiliter, seu ex gravi fundamento dari præceptum de sequenda semper strictiori. Si ita est, cum nulli Probabilistarum, aut Probabilioristarum sit moraliter certum (nam, juxta Fogar. nullam minus tutam sequi licet, nisi sit moraliter certa) dari præceptum sequendi temper tutiorem, nisi minus tuta sit moraliter certa, non erit ea semper sequenda. Talis *num. 22.* ubi negat contra P. M. Phylisum, quod ad absolute probabile necesse sit, ut per judicium prudens approbe-

tur ut verum; alias cum probabilius non possit approbari prudenter ut verum, (potest enim in re esse falsum) probabilius non erit absolute probabile. Si ita est, nec moraliter certum erit absolute probabile, & prudens, quia potest esse in re falsum, cum ex contradictoriis opinionibus, suis Doctoribus juxta Fogarin. moraliter certis tot sint in re veræ, quot falsæ. Talis n. 26. quod ut minus tuta liceat, solvende sint rationes tutioris quietativè; ita ut nulla de veritate tutioris formido habeatur. Sed præter hoc quod sepe implicet tutioris argumenta quietativè solvere, ita ut nulla peccati apprehensio habeatur, quæ juxta illum ad peccatum satis est, hoc idiotas, qui etiam salvandi sunt, includere non possit; & præter hoc quod quilibet Doctor ut tutioris rationes quietativè solveret, deberet esse præstantior S. Tho. aut S. Bona. stante pro tutiori; præter hæc, inquam, si tutioris rationes quietativè solvendæ sunt, ita ut nulla de veritate tutioris formido haberi possit, sequitur quod numquam licebit minus tuta; etsi moraliter certa, sed sola minus tuta evidenter certa, quin sola tutior, etsi non probabilis, tenenda erit, quia etsi hæc non sit probabilis de sui veritate, est tamen evidens de non peccato, quæ evidenti non peccati nulli minus tutæ, etsi moraliter certa de non peccato convenit. Talis n. 66. ubi ait falsum, quod voluntas nequeat prudenter imperare assensum parti minus probabilis stanti pro lege, quin *num. 85.* dicit, quod assensus præstitus probabilis tutiori sit medium aptum pro non peccato, & pro vitando periculo violandi Dei legem, quod minus tuta proponit.

Ecce 1. si verum est, quod assensus præstitus tutiori minus probabilis sit prudens, 61. cur alibi exigit certitudinem ad prudentiam, Fogar. & ideo negat prudentem esse assensum præstitum minus tutæ probabiliori? Ergo ruit quidquid contra nos, & Probabilioristas colligit.

Ecce 2. totus Fogarini scopus, tum ex n. N. 85. tum ex 95. 96. & 100. videtur, quod 62. sola opinio, quæ omnem Dei offensam vitat, Fogar. neglecta omni opinionis veritate, sequenda sit: etenim comparando minus tutam probabilioris cum tutiori minus probabilis, hanc sequi obligat, omittit probabiliori. Si autem ita est, inferam 1. quod tutior non probabilis, quia est evidens de non peccato, & de non periculo peccati, præferenda sit minus tutæ moraliter certæ, cui semper inest periculum peccati, cum possit esse logicè falsa. Secundo, quod Deus nec odio habeat falsitatem, nec amet in opinionibus veritatem.

Mm scd

sed unice veret, ne aliae leges (excepta veritatis lege) violentur. Sane non video, cur error cognitus ut talis, qui sine dubio est peccatum, non sit preferendus peccato contra alias leges. Nec satis, ut ait *n. 109.* quod nulla lex detur de tutiori non probabili, cum nullum adsit peccati formalis periculum. Fateor nullam talem dari legem, at ex recenter ab eo allatis colligo, quod cum ex moraliter certis tot sint logicè verè, quot falsæ, eo ipso prudens datur formido, quod minus tuta, etsi moraliter certa, sit falsa, adeoque contra legem: ergo cum evidens sit, nullum esse in tutiori non probabili periculum peccati contra legem, non ita in minus tuta moraliter certa, si unicus finis est non peccatum, eligenda potius erit tutior non probabilis, quæ est evidens de non peccato, quam opinio minus tuta moraliter tantum certa de non peccato.

N.
63.
Fogar.

Confirmo: quia si *n. 150.* de ignorantia legum dicit, non tantum esse malam intellectui, sed etiam voluntati, quia cā stante haberi nequeunt actus meritori, & virtutis, quos Deus per legis obedientiam pratendit; cur si sine logica veritate dicti actus haberi nequeunt, obligat ad tutiorem minus probabilem, præ minus tuta probabiliori, cum hæc magis, illa minus accedere ad verum videatur? Vel ergo Fogarinus magis sollicitus est, ne detur peccatum materiale, quam ne detur error materialis, vel magis, ne iste detur, quam ne illud detur; vel de utroque est æque sollicitus? Si primum, numquam licebit minus tuta moraliter certa, sed sola tutior, etsi non probabilis, quia hanc sequens nullum timet ne quidem peccati materialis periculum. Si secundum, minus tuta saltem probabilior licebit. Si tertium, numquam licebit opinari, & operari, quia in omni minus tuta, nisi sit evidens, est periculum falsitatis logicæ. Quare tenendum quod nos dicimus, quod Deus errorem materiale, & peccatum materiale prudenter negata non veret, sed tantum ea ut prudenter affirmata. Quin si alterutrum magis vetaretur, magis vetaret errorem materiale, quam peccatum materiale: ut enim formalis, seu error liber magis nocet animæ, ut constat in Atheismo, Hæresi &c. quam peccatum formale contra virtutes voluntatis; ita error materialis peior est peccato materiali.

N.
64.
Fogar.
M. Gon.

Denum talis est, quam *part. 6. n. 101.* habet contra Gonet. dicentem, licitum sequi probabilem, quando non apparet alia probabilior. Impugnat autem Fogarinus, eo quia tunc erit licitum sequi probabiliozem. At si bi contradicit, nam *part. 5. n. 57. & 58.*

part. 6. n. 99. docet licitum sequi probabilem, quando sola est in mente: ergo docet quod impugnat; quidquid deinde sit, an ea probabilis sola in mente vocanda sit probabilior, an probabilissima, an unice probabilis ex ignorantia, ut reverà vocanda est.

SECTIO III.

Præcipuum Fogarini argumentum.

§. I.

Quia ad iudicium prudens non satis est evidens, aut certitudo de probabilitate boni sui.

SUMMARY.

Ait quod nec apud S. Thom. nec S. Bonav. nec Scotum, nec Henricum, penes quos ipsa Probabilitatem viguit, solum iudicium de Probabilitate satis fuerit, n. 65.

Certitudo moralis de opinione inter TT. incerta, quam trivialis, n. 66.

Expono textum D. Thomæ, quæ periculosam sit dare ut certum, quod non est, ibid.

Nostri sententia de sufficientia solius iudicii reflexi supra probabilitatem, nullam speciem habet contra se argumentum, n. 68.

Theologorum munus est prius veritatem, deinde, si hæc maneat incerta, probabilitatem examinare, n. 69.

Inductio omnium Doctorum, qui soli mutant reflexo de probabilitate iudicio, n. 70.

S. Bonaventura dubiam legum interpretationem comparat ponti semipitrido, n. 71.

Hoc perstringit singulariter Probabilistam, & Certitudinistam, ibid.

Ego ad plus obligo quam ad iudicium directum sine reflexo, n. 72.

Fogarini ait non esse tutius in dubio resistere, quam non restituere. Impugno, n. 74-75.

Contradictio, n. 76.

Objicit 1. *d. 3. part. 2. n. 137.* Si noster N. reflexus de certâ opinionis probabilitate, te modus satis est, fallum est D. Thomæ s. l. b. effatum, quod quoties veritas expresse non habetur, quævis de peccato mortali questio periculose determinetur, nam, juxta nos, non datur expresse veritas, & tamen questio determinatur. Confirmat *n. 160.* qui nec S. Thom. nec S. Bonav. nec Scotus, nec Henricus, apud quos usus probabilitatum s. l. b. viguit, resolverunt questiones nostras, aut Probabilitatum Reflexistarum modo, dicentes: cuncto omne certò probabile esse tutum, sed hæc semper directè resolverunt.

Sed contra 1. quia nil magis contra Fogarinum, quam Divi Thomæ doctrinas si enim, 66. ubi